

BİLÂL

Ç.R. AHMED

ÇEV.: DR.M.C. ŞEMS

**ISLAM INTERNATIONAL PUBLICATIONS
LTD.**

TANITIM

Bu, Hz.Resulüllah'ın yüce ashablarından olan, Hz.Resulüllah'ın (sav) bizzat müezzin olarak tayin ettiği, bütün İslâm aleminin yakından tanıdığı Hz.Bilâl'in (r.a.) hikayesidir.

O, bir köleydi. İslâm dinini kabul ettiğinden dolayı ona çok eziyet edildi. Büyük bir sabırla bütün bu eziyetlere göğüs gerdi. Bugün Ahmedi Müslümanlar, bazı aşırı Müslümanlar tarafından aynı eziyeti görmektedirler. Bunun sebebi de Ahmedi Müslümanların kendi inançlarını "La İllâhe İllallahü Muhammedur Resulüllah" olarak açıklamalarıdır. Bu eziyete maruz bırakılan Ahmedi Müslümanlar bu sınanma anında Yüce Allah'tan Hz.Bilâl'in (r.a.) sabrını kendilerine ihsan etmesini niyaz ederler ve Hz.Bilâl'e (r.a.) hayır duasında bulunurlar.

Hz.Resulüllah'ın (sav) yakın arkadaşı Hz.Ebu Bekir (r.a.), Hz.Bilâl'i (r.a.) kâfir efendisinden satın alarak azat etti. Hz.Bilâl (r.a.) çabucak okuyup yazmayı öğrendi ve çok geçmeden yüksek manevi bir mertebeye ulaştı. O, Yüce Allah'ın ihlâs sahibi bir kulu olarak İslâmiyet'e candan hizmet etti. Bundan dolayı bütün Müslümanlar kendisine çok saygı gösterirdi. Hatta Hazret-i Resulüllah'ın (s.a.v.) ikinci halifesi Hz.Ömer (r.a.) kendisine "Seyyidüna" yani "Efendimiz" diye hitap ederdi.

Hz.Resulüllah'ın (s.a.v.) cennette kendisiyle birlikte olacaklarını buyurduğu ve bu konuyu kendilerine daha hayatta iken müjdelediği kişilerden birisi de Hazret-i Bilâl'dir.

Çocuk Kitapları Komitesi, Hz.Mehdi'nin IV. Halifesi Amir-ül Müminin Hazretleri'ne, çok yoğun çalışmalarına rağmen Komite'ye daima yardımcı olmaları

ve her zorlukta onlara yol göstermelerinden dolayı teşekkür etmeyi bir borç saymaktadır.

Komite ayrıca bu küçük eserin hazırlanışında yardımcı olan Sn. Ama-tul Mateen Büşra ile Sn. Fevziye Reşit Hanım efendilere; keza Amir-ül Müminin Halife-tül Mehdi Hazretleri'nin Özel Kalem Müdürü Sn.Munir Ahmed Caved Beyefendi'ye de içten teşekkür borçludur.

Daha önce de olduğu gibi bu küçük eserin anne, baba, öğretmen ve çocuklar tarafından sıcak bir ilgi ve kabul göreceğinden eminiz.

Son olarak Müslümanlar'ın Hz.Resulüllah'ın (s.a.v.) ismi zikredildiği zaman Salât ve Selâm okumaları gerektiğini de hatırlatalım. Keza Hz.Resulüllah'ın sahabelerinin isimleri anılınca “Radiyahü Anhüm” dememiz de tam yerinde olur.

ÇOCUK KİTAPLARI KOMİTESİ

BİR KÖLE DOĞUYOR:

Uzun yıllar önce Arabistan'ın Mekke şehrinde Rabah ve Hamamah isimlerinde köle bir karı-koca yaşamaktaydı. Onlar, şu anda Etiyopya olarak bilinen Habeşistan'dan gelmişlerdi. Köle olarak yakalanmadan önce onlar hür olarak yaşayan birer insandılar. Allah kendilerine bir oğlan verince ona Bilâl ismini verdiler. Bu oğlanın doğumu onları sevindirmekteydi. Doğan bebeklerinin de bir köle olarak doğduğunu düşünen anne ve baba, bundan duydukları üzüntüyü de gizleyemiyorlardı. Günün yürürlükte olan geleneğine göre, kölelerin çocukları da efendilerinin kölesi olarak kabul ediliyor ve bu zalimane gelenek sanki bir yasa imiş gibi benimseniyordu. Tabii ki Rabah ve Hamamah, yavrularının bir zamanlar hür olmasını istiyorlardı.

O günlerde bir kölenin yaşantısı çok zor ve ağır idi. Bir köle, ömrü boyunca efendisine tabi olarak onun işlerini yapmaya mecbur kalırdı. Eğer bir köle efendisinin buyruklarını tam olarak yerine getirmese veya onun isteği dışında hareket ettiği vaki olursa çok ağır bir cezaya çarptırılırdı.

Bilâl (r.a.) büyüdüğü zaman ince ve zarif yapılı fakat uzun boylu ve güçlü bir delikanlı oldu. Teninin rengi koyu esmer idi. O, gür ve tatlı sesiyle tanınırdı. Çalışabilecek bir yaşa gelince bir pazarda satışa çıkarıldı. Mekke eşrafından olan Ümeyye B.Half tarafından satın alınmadan önce o, birçok kimse tarafından satın alındı. En son efendisi, son derece zalim bir insandı.

MEKKE EŞRAFI VE HZ.RESULÜLLAH (SAV)

Bir gün Bilâl (r.a.) diğerk bazı kölelerle birlikte Kabe'ye yakın bir yerde otururken onların efendileri de birbirleriyle konuşmaktaydılar. Hz.Muhammed (s.a.v.) onların yanlarından geçti. Şehir dışında ibadet için gittiği tepelere gitmek niyetinde olduğu anlaşılmaktaydı. O, genellikle tek başına bir tepeye çıkarak ibadet ederdi. Mekke eşrafı alaylı bir şekilde Muhammed'e (s.a.v.) baktılar. Daha sonra Ebu Cehil olarak bilinen Amr B. Hişam ile Ümeyye, Hz.Muhammed'e (s.a.v.) küfür etti iseler de o, vakurane bir şekilde onların yanından yürüyerek geçti ve yoluna devam etti. Mekke eşrafından olan Ebu Süfyan, orada bulunanlara seslenerek Muhammed'in (s.a.v.), putları aleyhinde söz söylemesinden alıkonması gerektiğini dile getirdi. O, Hz.Muhammed'in (s.a.v.) amcası olan Ebu Leheb'e hitap ederek, yeğenine baskı yapmasını ve Allah'ın tek oluşu hakkında düşüncesini ileri sürmesi konusunda onu yasaklamasını istedi. O günlerde Arabistan halkı putlara taparlardı. Hatta Kabe'de bile 360 putun bulunduğu söylenir. Mekke ahalisi, eğer putları aleyhinde bir söz söylenirse, onların öfkeleneceğini ve kendilerine asla bir yardımda bulunmayacağını düşünüyorlardı.

BİLÂL MÜSLÜMAN OLUYOR:

Hz.Muhammed (s.a.v.) dünya insanlarını Yaratan'ın yoluna davet etmek üzere Allah (c.c.) tarafından bir peygamber olarak tayin edildiğini iddia ettiğinden beri, Mekke ahalisi genellikle kendisini hor

görmekteydiler. Yeni din herkes tarafından tartışma konusu haline gelmişti. Mekkeliler akşamları evlerinde oturur ve Hz.Muhammed'in (s.a.v.) getirdiği yeni dinin talimatları hakkında birbirleriyle tartışırlardı. Onlar Hz.Muhammed'i (s.a.v.) küçümserler ve putları aleyhinde telkinlerde bulunmasından dolayı kendisini kötülerlerdi. Bazı kimseler ona büyücü deli ve yalancı diyerek hakaret ederlerdi. Mekke eşrafı da Hz.Muhammed (s.a.v.) ve onun yandaşları aleyhinde zor kullanarak İslâm dinini yeryüzünden sileceklerini iddia ederlerdi. Bunun yanında Hz.Muhammed'e (s.a.v.) karşı kin ve nefretlerini belirttikleri halde, birçok defa, kişisel olarak Hz.Muhammed'in (s.a.v.) çok nazik, fakir fukaraya karşı çok şefkatli, sözüne bağlı, dürüst davranışlı ve güvenilir bir kimse olduğunu belirtmekten de kendilerini alamıyorlardı. Özellikle dürüstlüğünü ve doğruluğunu çok methederlerdi.

Bilâl (r.a.), Ümeyye'nin evinde birçok defa bu gibi konuşmaları dinlemişti. Ayrıca o, Hz.Muhammed'i (sav) Mekke sokaklarında yürürken görmüş, onun çok kibar, herkese karşı çok nazik ve dostça hatta kölelere karşı bile çok yumuşak kalpli olduğunu çok iyi biliyordu. O, insanların: "Muhammed tek Yaratan'a inanıyor, Ona göre Allah katında bütün insanlar birdir" dediğini birçok defa duymuştu. İslâm'ın talimatları kendisine çok cazip geliyordu. Sonunda o, İslâm'ı kabul etmeye karar verdi ve Hz. Resulüllah'a (s.a.v.) giderek Kelime-i Şahadet getirdi.

BİLÂL'E YAPILAN ZULÜM:

Bilâl'in (r.a.) İslâm'ı kabul ettiği haberi bütün şehirde yayıldı. Ümeyye'nin kabilesi Camah, bunu kendilerine yapılmış bir hakaret olarak nitelendirdi. Ümeyye buna çok öfkeleni. "Benim evimde bir köle nasıl olur da İslâm'ı kabul eder? diye düşündü. Bu mesele ile çok kesin olarak başa çıkacağını, Mekke ahalisinin gözleri önünde Bilâl'in akşam olmadan önce İslâm hakkındaki inancından geri döneceğini herkese duyurdu.

Bugün de birçok fanatiğin düşündüğü gibi, Ümeyye de din konusunda kaba kuvvetin kullanılabileceğine inanıyordu. O, Bilâl'i en ağır cezaya çarptırdı, ancak Bilâl dininden asla geri dönmedi. Ümeyye onu kavurucu güneşte, kızgın kumların üzerinde yatırır, göğsünün üzerine ağır taşlar koyar, böylece ona eziyet ederek Allah'ın vahdaniyet inancından caydırmaya çalışırdı. Ümeyye bazen gereksiz yere Bilâl'i döver ve acıdan baygın düşünceye kadar onu dövmeye devam ederdi. Bu amansız ve uzun eziyet esnasında Bilâl birçok kere düşer bayılırdı. Ayılınca Ümeyye alaycı bir dille Bilâl'e bu yeni dinden vazgeçip geçmeyeceğini ve tekrar eziyet çekmekten bıkip bıkmadığını sorardı. Bilâl daima Ahad, Ahad (Allah tektir) diye mırıldanırdı ve onun cevabı daima Allah birdir, Allah tektir olurdu.

Bazen Bilâl Mekke sokaklarında sürüklenir ve başıboş gezen çocuklara oyuncak olarak terk edilirdi. Onlar Bilâl'in boynuna bir ip bağlarlar ve Mekke'nin

taşlı yollarında sürüklerlerdi. Keskin taşlar Bilâl'in bedenine saplanır ve bütün bedeni kan revan içinde kalırdı. O, hiçbir zaman onlara yalvararak merhamet dilemezdi. Ağzından çıkan tek kelime: Ahad, Ahad (Allah bir, Allah tektir) olurdu. Onlar Bilâl'e eziyet etmeye devam ederler ancak onu edindiği dinden asla vazgeçiremezlerdi. Bazen onlar Bilâl'e karşı davranışlarını değiştirirler, nazik kelimeler ve kibar davranışlarla onun kalbini fethetmeye çalışırlardı. Akşam olunca onlar Bilâl'in etrafında toplanırlar ve: Bilâl bizdendir. Onun annesi bizim hizmetçimizdir. O, nasıl bize karşı çıkabilir? Bizim putlarımıza nasıl hakaret edebilir? Onun davranışından dolayı insanların bizim kabilemizi hor görmelerine izin vermeyeceğinden eminiz, diyerek Bilâl'e sitem eder ve ümit dolu gözlerle ona bakarlardı. Bilâl yavaş bir sesle Ahad, Ahad diyerek ışıldayan gözleriyle onlara bakardı. Bilâl'in bu cevabını dinleyenler ona tekrar sövmeye başarlardı. Ümeye öfkeyle: "Seni gidi kara köle seni! Bize ne cesaretle böyle cevap verebilirsin? Sen bir hiçsin. Yarın sana öyle bir ceza vereceğim ki öylesini ne bir köle ne de hür hiç kimse daha önce görmemiştir" diyerek Bilâl'e bağırdı. Yeni bir gün doğar, günler geçer, Bilâl yine aynı zulme maruz bırakılırdı. Bazen Müslümanların en büyük düşmanı Ebu Cehil de Bilâl'e eziyet ve ceza verme konusunda onlara ortak olurdu. Bilâl bütün bu haksızlıklara katlanır fakat gerçeği tanıdıktan sonra ondan asla vazgeçmeyeceğini açıkça ifade ederdi.

Hz.Resulüllah (sav), Bilâl'e kâfirler tarafından eziyet edildiğini haber aldı ve ona hayır duasında bulundu. Bir defa Ebu Bekir'e: Keşke yeterince param olsa da Bilâl'i zalim efendisinden satın alarak serbest bıraksam" buyurdu. Bunu duyan Ebu Bekir, Bilâl'i mutlaka satın alacak ve serbest bırakacaktır.

Bilâl, İslâm'ı kabul eden ilk yedi kişiden birisi idi. Başlangıçta Hz.Muhammed'i (sav) kabul edenlerin çoğu, köle gibi yoksul insanlar idiler. Mekkeliler bu kölelere son derece haksızlık ve eziyet ederlerdi. Bunların hepsine Bilâl kadar sert olmasa da, çok ağır cezalar uygulanırdı.

Müslümanlar bu eziyetlere sabırla tahammül ettiler. Onların kalpleri, Allah'ın her gün Yüce Habibi'ne vahyettiği müjdelerle kuvvetlenmiş olurdu.

BİLÂL HÜRRİYETE KAVUŞUYOR:

Bir gün Bilâl'in efendisi Ümeyye kendisini döverken Ebu Bekir çıkageldi. Bilâl, üç dört kişinin kaldırarak göğsüne koyduğu çok ağır bir taşın altında inlemekteydi. Gün çok aşırı derecede sıcaktı. Bilâl, yapılan eziyetlerden dolayı baygın düşmüş ve daha fazlasına dayanamaz hale gelmişti. Ebu Bekir buna dayanamayıp, Ümeyye'ye nasihat ederek: "Bu zavallıyı niçin öldürüyorsun? Benim Rabbim Allah'tır demekten başka onun ne suçu vardır ki" dedi. Daha sonra ona kölesini satmak isteyip istemediğini sordu. Bu arada Ebu Süfyan da oradaydı. O, bir kölenin ceza görürken satılmasının Mekke geleneklerine aykırı olduğunu ileri

sürerek araya girmek istedi. Ancak Ümeyye: “Bu köle artık bir işe yaramaz. Ölmüş gibi bir hali var. Eğer Ebu Bekir onun naaşını satın almak istiyorsa öyle olsun” diyerek Ebu Süfyan’ın sözünü kesti. Ebu Bekir bir fiyat teklif etti. Ümeyye tam o fiyatı kabul etmek üzereyken Bilâl’in vücudunda birazcık hayat belirtisi gördü. Bunun üzerine gözaçık Ümeyye, fiyatı birden bire yükseltti. Ebu Bekir de ister istemez o parayı ödemeye razı oldu. Alış veriş kesinleşti ve Bilâl dört gümüşe satılmış oldu. Bilâl’in üzerinden taşlar kaldırılıp bağları çözülürken, Ümeyye alaylı bir sevinçle Ebu Bekir’e (r.a.): “Bu yaramaz insanın değerine tek bir gümüş fiyat bile biçseydin ben onu da seve seve kabul ederdim” dedi. Bunun üzerine Ebu Bekir: “Ey Ümeyye! Sen yüz gümüş bile isteseydin ben onu da seve seve öderdim” diyerek cevap verdi. Bilâl artık hür bir insandı.

Bilâl, Ebu Bekir’in (r.a.) evine götürüldü. O, çok halsiz ve zayıf düşmüştü. Hatta nefes bile zor alıyordu. Kendisinin hangi eziyetlere maruz kaldığını da pek hatırlamıyordu. Tam beş gün hasta yattı. Bu arada kendisine, yaralarının tedavisi için ilaçlar verildi. Hastalığı Hz.Resulüllah’a (sav) bildirildi. Hz.Resulüllah kendisine hayır duasında bulundu. Sonunda ateşi düştü ve kendisi tehlikeli durumu atlattı. Altıncı gün ancak ayağa kalkabildi.

BİLÂL VE HZ.RESULÜLLAH (SAV):

Ertesi gün Bilâl, Hz.Ebu Bekir (r.a.) ile birlikte Hazret-i Resulüllah'ı (sav) görmeye gittiler. Bilâl'i sapasağlam ve hür görünce, Hz. Resulüllah'ın gözleri yaşardı. Hz.Resulüllah (sav) büyük bir sevinçle onu kucakladı ve yanına oturttu. Bilâl bu davranıştan çok etkilendi, çünkü bir köle iken o, böyle insanca muamelelere alışık değildi. Hz.Resulüllah (sav) rahat oturmasını emir buyurdu ve kendisine İslâm dini hakkında daha detaylı bilgiler verdi. O, Bilâl'e: "İslâm, Allah'ın rızasına boyun eğmek demektir. Bir Müslüman, Hangi nesilden ve hangi renkten olursa olsun, ister zengin isterse fakir olsun bütün insanlara iyi davranmalıdır" diyerek nasihat etti.

ÖNEMLİ BİR DERS:

Bilâl (r.a.), Hz.Ebu Bekir (r.a.) ile birlikte yaşamaya devam etti. Hayatında ilk defa o, korku içinde yaşayan hizmetçilerin bulunmadığı bir evde yaşıyordu. Ebu Bekir Hz. Resulüllah'ın en nazik ve en seçkin sahabelerinden birisi idi.

Bir gün Bilâl bir kedinin gelerek Hz.Ebu Bekir'in ayakları etrafında dolandığını ve nazlanarak oynadığını gördü. Karnının acıkmış olduğu belliydi. Hz.Ebu Bekir bir kaba biraz süt koydu ve kediye verdi. Bilâl Hz.Ebu Bekir'in insanlar bir yana, hayvanlara karşı bile o kadar merhametli olduğunu görünce çok etkilendi. Kedinin eski sahibinin o zavallı hayvanı kendi evinden kovduğu anlaşılıyordu. Bilâl yavaş yavaş İslâm dininin güzelliklerini öğrenmeye başladı.

Bir defasında Bilâl, Hz.Ebu Bekir'e kendisini satın alarak hürriyete kavuşturduğundan dolayı teşekkür etmek istedi. Bunun üzerine Hz.Ebu Bekir (r.a.), Hz.Bilâl'in sözünü keserek, aksine kendisine bir hayır işleme fırsatını verdiğiinden dolayı kendisinin Hz.Bilâl'e teşekkür borçlu olduğunu söyledi. O, Bilâl'e (r.a.) Hz. Resulüllah'ın (sav), bir köleyi azat etmenin Yüce Allah'ı çok sevindiren bir amel olduğunu buyurduğunu söyledi.

Bir gün Hz.Bilâl'e okuyup yazmayı öğrenmesi gerektiğini ve hemen bu işe başlamasını söyledi. Daha sonra o, Hz.Bilâl'e ders vermeye başladı. Bilâl elinden geldiğince bütün dersleri hemen öğrenmek istiyordu. O, çoğalmakta olan Müslüman toplumun faydalı bir üyesi olmak için öğrenmenin ne kadar önemli olduğunu anlamıştı.

MÜSLÜMANLAR MEKKE'Yİ TERKEDİYOR:

Mekke ahalisi Müslümanları rahat bırakmıyordu. Başlangıçta onlar Müslümanları ciddiye almıyorlar ve yalnız kölelere eziyet ediliyorlardı. Ancak Müslümanların sayısı çoğalmaya başlayınca Mekke ahalisi, İslâm dininin varolan putperestlik geleneği için büyük bir tehlike haline gelmeye başladığını görüp, İslâmiyet'in yayılışını durdurmak için ellerinden gelen bütün çabayı harcamaya çalıştılar. Müslümanlar “La ilahe İllallahü Muhammed-ur Resulüllah” inancını taşıyıp söylemekten menedildiler. Onların “Allah birdir ve ibadete değer tek O'dur” demelerine de izin verilmiyordu. Müslümanlar açıkça: “Muhammed

Allah'ın resulüdür" diyemiyorlardı. Mekkeliler bu ifadelere itiraz ediyorlar ve bu kelimelerin kendi tanrılarına birer hakaret olduğunu ve duygularını rencide ettiğini savunuyorlardı. Müslümanların kendilerine Müslüman demelerine de izin verilmiyordu. Hatta Müslümanların namaz kılmalarına da müsaade edilmiyordu. Hz. Ebu Bekir'in kendi evinin bir köşesinde küçük bir mescit inşa ettiği ve orada namaz kılıp Kuran okuduğu rivayet edilir. Mekkeliler bu mescide bile itiraz ettiler ve bizim kadınlarımızla çocuklarımız ve diğer saf insanlar Kuranın okunuşundan olumsuz bir şekilde etkileniyorlar dediler.

Müslümanlar, Mekkelilerin çok sert karşı koymalarına maruz kalmışlardı. Onların yaşantıları büyük bir tehlike içindeydi. Kendi inançlarını yadıklarından dolayı onlar Mekke sokaklarında dövülmüşler, hatta birçokları şehit edilmişlerdi. Ammar'ın annesi Sümeyye İslâmiyet'in ilk şehidi oldu. Ebu Cehil onu bir mızrakla şehit etti. Hz. Resulü Allah (sav) bile bu eziyetlerden kurtulamıyordu. Birçok defa kendisine hakaret edildi, hatta saldırıya bile uğrayarak yaralandı. Kendisini öldürmek üzere bazı girişimlerde bulunuldu. Bir defasında Hz. Resulü Allah Kabe'de namaz kılarken, secdeye kapandığı bir anda, Ebu Cehil'in isteği üzerine birisi, bir devenin işkembesini Hz. Resulü Allah'ın omuzları üzerine koydu. Bunu duyan kızlarından birisi hemen yetişti ve işkembeyi kaldırdı ve böylece Allah'ın Habibi ayağa kalkabildi. Başka bir gün Kabe'ye yakın bir yerde ibadet ederken, Utba B. Ebi Murt adlı bir muhalif,

bir bez parçasını Hz.Resulüllah'ın boynuna dolayarak onu o kadar kuvvetli sıktı ki Allah'ın Yüce Habibi nefes almakta zorluk çekmeye başladı. Hz.Ebu Bekir koşarak geldi ve kendisini içinde bulunduğu zor durumdan kurtardı.

Bu aşırı eziyetlerden dolayı, Hz.Resulüllah, Müslümanlara vatanlarından hicret etmelerini tavsiye etti. Peygamber oluşunun beşinci senesinde, birkaç Müslüman, Hz.Bilâl'in ülkesi olan ve çok adaletli bir kralın idaresi altında bulunup Müslümanların tek Allah'a kolayca ibadet edebileceği bir yer olan Habeşistan'a hicret ettiler. Böylece Hz.Bilâl'in ülkesi, zulme uğramış olan Müslümanların sığınağı haline geldi. İlk muhacir kafilesi on bir erkek ve dört kadından oluşmaktaydı.

Mekkeliler bunu öğrenince Müslümanların hicret etmelerine mani olmak ve onları geri getirmek üzere bazı kimseleri gönderdiler. Bunlar Kızıl Deniz'e kadar Müslümanları takip ettiler. Ancak Müslümanlar bir gemiye çoktan binmişler ve gemi takipçilerin yetişmesinden önce limandan ayrılmıştı bile. Mekkeliler öfkeli bir şekilde Mekke'ye geri döndüler. Mekkeliler daha sonra bir delegeyi Habeşistan'a gönderdiler. Delegenin amacı Müslüman muhacirleri Mekkelilere teslim etmesi için Habeşistan kralını ikna etmektir. Ancak kral bunu kabul etmedi. Mekkelilerin ısrarına rağmen Müslümanları, onlara teslim etmedi. Aksine Müslümanların, kendi ülkesinde korkusuzca ve özgürce, haksızlıklardan uzak rahatça yaşamalarına izin verdi.

BİLÂL YESRİB'E HİCRET EDİYOR:

İslâm dini, Mekke'nin kuzeyinde aşağı yukarı dört yüz kilometre uzaklıkta bulunan Yesrib kasabasında yayılmaya başlamıştı. Bir sene Hazrac kabilesine mensup bazı kişiler, hac etmek üzere Yesrib'den Mekke'ye gittiler. Hz.Resulüllah onlarla görüştü ve kendilerine İslâmiyet'in mesajını ilettiler. O, onlara Allah'ın tek olduğunu ve Allah dışında hiçbir varlığın ibadete layık olmadığını söyledi. Onlardan altı kişi İslâm dinini kabul etti. Ertesi sene onlardan beş kişi yine hac etmek üzere Mekke'ye gittiler ve yedi kişiyi daha beraberlerinde götürdüler. Bunların hepsi Hz. Resulüllah'ın elinden biat ederek Müslüman oldular. Daha sonra Hz.Resulüllah (sav), Musab B. Ümeyr'i tebliğ yapmak üzere Yesrib'e gönderdi. Böylece İslâm dini o civarda yayılmaya başladı. Ertesi sene yetmiş kişi daha hac etmek üzere Mekke'ye geldiler ve İslâm dinini kabul ederek Müslüman oldular. Yesrib kasabasında Müslümanların sayısı çoğaldıkça, zulüm gören Mekke Müslümanları, küçük gruplar halinde gizlice Yesrib'e hicret etmeye başladılar.

Bilâl de, altı erkek, iki kadın ve üç çocuktan oluşan bir kâfilenin başkanı olarak görevlendirildi. Bu insanlar çölün ortasında dört yüz kilometrelik Yesrib yoluna koyuldular. Yolculuk çok çetin idi. Bazı kabile üyeleri hastalandılar, yine de Allah'ın lütfuyla onlar sağ salim Yesrib'e vardılar. Bilâl, Sa'd B. Heysame'nin

evine yerleşti. Yavaş yavaş Müslümanlar'ın çoğu Mekke'den hicret ederek Yesrib'e sığındılar. Hz.Resulüllah (sav) daha Mekke'de idi. Nihayet Allah (c.c.) kendisinin de hicret etmesini emir buyurdu. Hz.Resulüllah (sav) ve Hz.Ebu Bekir (r.a.) gizlice Mekke'yi terk ederek Yesrib yolunu tuttular. Bu haberi duyunca, Mekkeliler yenilgiye uğradıklarını hissettiler ve Hz.Muhammed'i geri getirebilene büyük mükâfatlar vereceklerini vadettiler. Bunun üzerine Hz.Resulüllah ile Hz.Ebu Bekir'i yakalamak üzere birçok kişi onların peşine düştü. Amaçları Hz.Resulüllah ile Hz.Ebu Bekir'i yakalayıp, kana susamış Mekke liderlerine teslim etmektir. Yesrib Müslümanları, Hz. Resulüllah'ın Yesrib'e varmak gayesiyle Mekke'den ayrıldığını haber almışlardı. Dolayısıyla onları dört gözle Yesrib'de beklemekteydiler. Nihayet her ikisinin Yesrib kasabasına yaklaşmakta olduğunu sevinçle gördüler. Hz.Bilâl yaşlı ve genç birçok Müslüman ile birlikte Hz.Resulüllah'ı karşılamak üzere ona doğru koştu. Bundan böyle Yesrib kasabası "Medine-tün Nebi" Yahut kısaca "Medine" olarak anılmaya başladı.

EZAN-I MUHAMMEDİ:

Medine'ye varınca Hz.Resulüllah'ın (sav) ilk işi Medine'de bir cami inşa etmek oldu. Bu da Allah'ın Yüce Resulü'nün inşa ettirdiği ilk cami oldu. Bu cami Medine civarında, şehirden bir kaç kilometre uzaklıkta bulunan "Kaba" adlı yerde inşa edildi. Herkes, hatta

küçük çocuklar bile bu hayırlı işe iştirak ettiler. Caminin yapımını bir an önce tamamlayabilmek üzere o civarda bulunan bütün Müslümanlar gece gündüz çalıştılar. Onlar bu işi Yüce Allah ve Onun yüce Resulünün rızası için yaptıklarından dolayı çok mutlu idiler.

“Kaba” adlı yerde aşağı yukarı on gün konakladıktan sonra, Hz.Resulüllah Medine şehrine vardı. Hz. Resulüllah’ın ilk görevi Medine şehrinde de bir cami inşa etmek oldu. Allah’ın Yüce Habibi Medine’de de bir caminin temelini attı ve “Kabâ”da olduğu gibi Hz. Resulüllah’ın ashabı da işçi ve usta olarak bu işe katıldılar. Bazen Hz.Resulüllah bizzat cami yapımında işçi olarak çalıştı. Bu cami tuğlalar ve taşlarla inşa edildi. Bir gün Hz.Resulüllah ve ashabı camide sohbet ederlerken, Müslümanları ibadet için nasıl çağırabileceklerini tartışıyorlardı. Bunun için birçok yol teklif edildi. Bazı kimseler Hıristiyanlar gibi çan çalmayı önerdiler. Bazı kimseler de Yahudiler gibi korna çalmayı teklif ettiler. Hz. Resulüllah’ın ashabından olan Abdullah B. Zeyd (r.a.) biraz öne çıkarak rüyasında bir kişinin inananları namaza çağırdığını gördüğünü Hz.Resulüllah’a anlattı ve rüyada duyduğu kelimeleri de tekrarladı. Hz.Ümeyr (r.a.) da aynı rüyayı gördüğünü söyledi. Tabii ki bu bir tesadüf olamazdı. Bu açıkça Yüce Allah’ın verdiği bir mesaj idi. Böylece Hz.Resulüllah inananları namaza çağırmak için bu yolu benimsedi. O, Hz.Bilâl’i (r.a.) çağırdı ve onu İslâm tarihinde ilk müezzin olarak görevlendirdi. Bilâl ayağa kalktı ve gür fakat şirin sesiyle ezan okudu:

Allahü Ekber
Allahü Ekber
Allahü Ekber
Allahü Ekber
Eşhedü en la ilahe illallah
Eşhedü en la ilahe illallah
Eşhedü enne Muhammeden Resulüllah
Eşhedü enne Muhammeden Resulüllah
Hayye alassalat
Hayye alassalat
Hayye alelfelah
Hayye alelfelah
Allahü Ekber
Allahü Ekber
La ilahe illallah

Bu ezanı duyarak camiye gelmekte olan Müslümanları görünce, Hz.Bilâl çok sevindi ve ömrü boyunca o anı büyük bir sevinç ve coşkuyla daima hatırında tuttu.

Böylece Hz.Bilâl (r.a.) İslâm'ın ve Hz.Resulüllah'ın (sav) ilk müezzini olarak tanınmıştır. Hz.Resulüllah'ın (sav) talimatına göre Hazret-i Bilâl (r.a.) ezan okuyamazsa, Hz.Ebu Mahzure (r.a.) ezan okuyacaktı. O, da bulunmazsa Hz.Amr B. Ümm-i Mektum bu görevi üstlenecekti.

BEDİR SAVAŞI:

Mekkeliler, Hz. Resulüllah'ın Medine ahalisi tarafından sıcak bir şekilde kabul edildiğini ve İslâm dininin Medine'de ikamet etmekte olan kabileler arasında hızla yayıldığını haber alınca Medine'ye

saldırmaya karar verdiler. Onlar savaş tecrübesi kazanmış bulunan bin kişilik bir orduyu hazırlayarak Medine'ye doğru hareket etmeye başladılar. Mekkelilerin bu saldırısı Hz. Resulüllah'ın Medine'ye hicret etmesinden bir yıl sonra gerçekleşti.

Mekkelilerin Medine'ye saldırmak üzere hazırlık yaptığı haberi Hz. Resulüllah'a ulaşınca, Allah'ın Habibi Müslümanlara danıştıktan sonra üç yüz on üç kişiyi düşmanla savaşmak üzere toplayabildi. Hz. Bilâl de onlardan birisiydi. Bu insanların bir çoğunun savaş tecrübesi yoktu. Onlar çocuk denebilecek yaşta olan delikanlılardı. Elllerinde doğru dürüst cephaneye bile yoktu. Bu sözde ordunun ancak birkaç devesinden başka sadece iki atı vardı. Bu savaş Müslümanlarla kafirler arasında gerçekleşecek olan ilk savaş olacaktı. Dolayısıyla yaşlı olsun, genç olsun her Müslüman'ın inancı uğruna hayatını feda etmeyi gönülden arzu ettiği gözleniyordu. Müslüman savaşçılar, Hz. Resulüllah'ın kumandasında düşmanla karşılaşmak üzere şehrin dışına çıktılar. Her iki ordu Bedir meydanında karşı karşıya geldiler.

Savaş sona erip birçok Mekkeli esir düşünce Hz. Bilâl birden bire Ümeyye ile yüz yüze geldi. Bir zamanlar Ümeyye, Hz. Bilâl'in efendisi idi ve kendisini öldürürcesine dövüyordu. Ümeyye ve oğlu esir düşmekten kurtulamamışlardı. Ümeyye eski bir dostu olan Abdurrahman Bin Avf'ı gördü ve kendisini himayesine alması için ona yalvardı. Müslüman bir asker olan Abdurrahman daha kararını vermeden Hz. Bilâl

diğer Müslümanlara seslenerek Ümeyye ve oğlunu himayelerine almamalarını istedi. Hz.Bilâl'in sesini duyan Müslüman savaşçılar yardım etmek için ona doğru koştular ve çok geçmeden Ümeyye ve oğlu, her ikisi de öldürüldü. Hz.Resulüllah Müslümanların savaşı kazanacaklarını önceden müjdelemişti. Gerçekten de Hz.Resulüllah'ın önceden verdiği bütün haberler en ince detaylarına kadar doğru çıkmıştı. Allah'ın Habibi İslâmiyet'in bazı azılı düşmanlarının isimlerini belirterek Müslümanlara saldırdıkları takdirde hüsrana uğrayacaklarını ve akıbetlerinin çok kötü olacağını Müslümanlara bildirmişti. Ümeyye de Hz. Resulüllah'ın (sav) zikrettiği Mekkelilerden birisiydi. O, bu haberi duyunca o kadar korkmuştu ki, Mekkeliler Medine'ye saldırmak üzere çıktıkları zaman o, evinden hiç çıkmamak istiyordu.

Bir zamanlar Bilâl'i dövmek için kendisini kışkırtan Ukbe B.Muit adlı yakın arkadaşı onun evine gitti ve önüne bir kaç bilezik atarak alaylı bir şekilde: "Yazıklar olsun sana! Ya er ol ve Muhammed ile onun yandaşlarıyla savaşmak üzere hazırlan, ya şu bilezikleri tak ve kadınlar gibi evinde otur" dedi. Ümeyye bu sözlere çok kızdı ve arkadaşını azarlayarak hemen Mekke ordusuna katıldı. O, ölümün kendisini beklemekte olduğunu bilmiyordu. Bu savaşta Ukbe de öldürüldü.

MÜSLÜMANLAR ZAFERLE MEKKE'YE GERİ DÖNECEKLER:

Birkaç yıl daha Mekkeli kafirlerle Medinelî Müslümanlar birçok kere savaşa girdiler. Hz.Bilâl bütün bu muharebelere iştirak etti. Sonunda “Hudeybiye Anlaşması” olarak bilinen bir anlaşma imzalandı. Her iki taraf da on sene savaş yapmamak konusunda bir karara vardılar. Ancak daha iki sene gibi kısa bir zaman geçince, Mekkeliler bu anlaşmayı bozdular. Bunun üzerine Hz.Resulüllah Müslümanların Mekke’ye saldırmalarına izin verdi. Müslümanlar Medine’den çıkınca etraftaki birçok Müslüman kabile onlarla birleştiler. Birkaç gün yolculuk yaptıktan sonra bu ordu Faran adlı vadiye girdi ve Mekke civarında bir yerde kamp kurdu. Hz. Resulüllah’ın komutasındaki Müslüman ordusu on bine ulaşmıştı. Müslüman ordusunun geliş haberi Mekke’ye ulaşınca, Mekkelilerin lideri Ebu Süfyan, Müslüman ordusunun mahiyetini ve kuvvetini bizzat araştırmak üzere şehir dışına çıktı. O, gördüğü manzaraya hayret etmekten kendini alamadı. Hz.Resulüllah ile görüşmek istedi. Hz.Resulüllah’ın amcası Abbas ile birlikte Hz.Resulüllah ile görüşen bu Mekke reisi, Mekkelilerin Müslümanlar aleyhinde kılıç kaldırmadıkları takdirde emniyette olup olmayacaklarını Hz.Resulüllah’a sordu. Hz.Resulüllah bu soruya: “Evet, her kim kendi evinin içinde kalırsa emniyette olacaktır. Her kim Ebu Süfyan’ın evine sığınırsa emniyette olacaktır ve her kim silahını kullanmayı terkederse o, da emniyette olacaktır diyerek cevaplandırdı.

Hz.Resulüllah daha sonra Ebu Revaha’ya bir bayrak verdi ve: “Bu Bilâl’in bayrağıdır. Her kim bu

bayrağın altına sığırsa o da emniyette olacaktır, buyurdu. Hz.Bilâl Mekke'den Medine'ye hicret ettiğinde bu zat Hz.Resulüllah tarafından Hz.Bilâl'in kardeşi ilan edilmiş idi.

Hz.Resulüllah Bilâl'in kendi bayrağının önünde yürümesini ve Hz.Resulüllah'ın buyruğunu herkese duyurmasını emir buyurdu. Bir zamanlar bir köle olup İslâm dinini benimsediğinden dolayı Mekkelilerce zulüm gören, küçük düşürülen ve kötülenmek istenen Hz.Bilâl (r.a.), o gün kendi adına emniyet bayrağını dalgalandırmaktan gurur duyuyordu. Müslümanlar böylece hiçbir savaşa girmeden ve kan dökmeden galip olarak Mekke şehrine girdiler. Daha önce kendisine zulüm eden birçok kimse, o gün Hz.Bilâl'in bayrağına sığındılar.

KABE'DE İLK EZAN:

Mekke'ye girdikten sonra Hz.Resulüllah (sav) doğru Beytullah'a gitti ve Kabe'nin etrafını tavaf etti. O, Kabe'ye yerleştirilmiş olan putların imha edilmesini emretti. Her put parçalandığında o şu ayet-i kerimeyi okuyordu:

“Hak gelmiştir ve batıl ortadan kaybolmuştur. Şüphesiz batıl zaten ortadan kaybolandır.¹”

Kabe, esas kuruluş gayesi olan tek Allah'ın ibadeti için kullanılmaya başlandı. Hz.Resulüllah Kabe'ye

---

¹ 17:28

girerek namaz kılarken Hz.Bilâl Kabe kapısında durdu ve koruyuculuk görevini yaptı.

Hz.Resulüllah daha sonra Kureyş reislerini çağırdı ve kendilerine karşı nasıl davranılmasını istediklerini onlara sordu. Onlar da kendisinin çok kibar ve anlayışlı bir kardeşleri olduğunu ve kendilerine karşı iyi davranacağından emin olduklarını söylediler. Hz.Resulüllah onların hepsine serbest olduklarını söyledi ve: “Bugün size hiçbir ceza uygulanmayacaktır ve hiçbir suçlama yapılmayacaktır” buyurdu.

Mekke avlusunda o gün iki Mekkeli reis bulunmaktaydı. İslâm dinini kabul etmiş bulunan Ebu Süfyan onlarla konuşmaktaydı. Onların adları Usaid oğlu Atab ve Hişam oğlu Haris'tir. Onlar Hz.Bilâl'i Kabe'yi putlardan temizlerken gördüler. Keza onun çok önemli bir duyuru yaptığını da işittiler. Onlar Bilâl'in bir zamanlar yalnızca bir köle olduğunu ve birkaç hurma karşılığında efendisinin koyunlarını otlattığını iyi biliyorlardı. Müslüman olduktan sonra o, yalnız hürriyetine kavuşmakla kalmayıp saygı değer bir mertebeye bile ulaşmıştı ve İslâm toplumunda herkes ona güvenmiş ve saygı göstermekteydi. Onlar aynı şekilde İslâm'ın sevgi dolu talimatının, toplumun geleneksel kötülüklerini nasıl yokettiğini ve bütün insanlar arasında nasıl kardeşlik hisleri uyandırdığını farkettiler. Bütün bunları düşünerek onlar da hemen İslâm'ı kabul etmeye karar verdiler.

Namaz vakti yaklaşınca Hz.Resulüllah Hz.Bilâl'in ezan okumasını emir buyurdu. Böylece Hz.İbrahim tarafından Allah'ın vahdaniyeti ve ibadeti için inşa edilmiş olan Beytullah yeniden esas kuruluş gayesine ulaşmış olacak ve herkes onu kendi gözleriyle görecekti. Hz.Bilâl Kabe'nin damına çıktı. O, Hz. Resulüllah'ın binlerce Müslüman'la birlikte ezan sesini duymayı beklediğini farkettil. Hz.Bilâl çok duygusal olarak ezan okumaya başladı.

BİLÂL'İN GÖREVLERİ:

Hz.Bilâl'in birçok takma adı vardı. Ebu Abdullah; Ebu Abdülkerim; Ebu Abdurrahman ve Ebu Amr herkesçe biliniyordu. Onun Halit isminde bir erkek kardeşi ve Gafareh isminde bir de kız kardeşi vardı. Kız kardeşi, Ömer B. Abdullah'ın evinde cariye olarak çalışırdı.

Hz.Bilâl çok şanslı bir kişi idi. O, Hz.Resulüllah'ın cennete gireceğini müjdelediği birkaç insandan birisi idi. Her namaz vakti için ezan okumaktan başka, Hz.Resulüllah'ın mali işlerinin yürütülmesini de üstlenmişti. Ayrıca o, Hz.Resulüllah'ın misafirlerini ağırlamak ve çarşıdan günlük ihtiyaçlarını satın almak gibi işlerden de sorumlu idi.

Her ezandan sonra o, Hz.Resulüllah'ın evine gider, kapıyı çalar ve namaz vaktinin yaklaştığını Hz.Resulüllah'a bildirirdi. Hz.Resulüllah evinden dışarı çıkınca Hz.Bilâl, Allah'ın Habibi ile birlikte camiye

girerdi. Cemaat namaza durunca Hz.Bilâl “İkame”yi söyler; böylece namazın başladığını ilan eder ve Hz.Resulüllah’ın arkasında cemaat ile birlikte namaz kılardı.

Bir defa Habeşistan kralı, Hz.Resulüllah’a hediye olarak üç güzel mızrak gönderdi. Hz.Resulüllah bir mızrağı Hz.Ömer’e diğerini de Hz.Ali’ye verdi ve bir mızrağı da kendisine ayırdı. Bayram namazı için dışarı çıktığı zaman Hz.Resulüllah (sav) o mızrağı Hz.Bilâl’e verirdi. Bayram namazı daima şehir dışında açık bir yerde kılınırdı. Hz.Bilâl o mızrağı kendi elinde taşır ve Hz.Resulüllah’ın önünde Bayram namazının kılınacağı yere kadar yürürdü.

HZ.RESULÜLLAH (SAV) VEFAT EDİYOR:

Hz.Bilâl bir sabah, her gün olduğu gibi Hz. Resulüllah’ı sabah namazına davet etmek üzere Hz. Resulüllah’ın evine gitmişti. Hz.Resulüllah evinden dışarı çıkmıştı ancak rahatsız olduğu farkediliyordu. Çok yavaş yürüyerek cami yolunu tuttu. Yürürken Hz.Bilâl’e yaslanan Resulüllah’ın, hâlsizliği yürüyüşünden belli oluyordu. Bundan sonraki iki günde Hz. Resulüllah’ın ateşi çıkmış fakat o, yine de namaz kıldırmak üzere camiye gitmişti. Ancak çok zayıf düşmüş ve sesi de çok zayıflamıştı. Beşinci gün Hz.Bilâl Allah’ın Habibi’ni namaza çağırmak üzere gittiği zaman, Hz.Ayşe kendisinden Hz. Resulüllah’ın içmesi için biraz soğuk su getirmesini istedi. Hz.Bilâl koşarak gitti ve derin bir

kuyunun soğuk suyunu getirerek Hz.Resulüllah'a ikram etti. Daha sonra o, ezan okumak için camiye gitti. Hz.Resulüllah günlerce hasta yattı. Bazen o, halsizlikten baygınlık bile geçirirdi. Hz.Bilâl, Hz. Resulüllah'ın kapısının yanında durur, gereğinde ona hizmet ederdi. Hicretten on yıl sonra 26 Mayıs 632 senesinde Hz.Resulüllah vefat etti ve Medine'de defnedildi. Bütün diğer Müslümanlar gibi Hz.Bilâl de Hz.Resulüllah'ın vefatından pek mahzundu. Hz.Bilâl ve diğer Müslümanların Hz.Resulüllah'ın vefatından duydukları üzüntüyü kelimelerle ifade etmek mümkün değildir.

HZ.BİLÂL'İN OKUDUĞU SON EZAN:

Hz. Resulüllah'ın vefatından sonra Hz.Bilâl bir türlü ezan okuyamıyordu. O, ne kadar çaba sarfettiyse de "Muhammed" ismi ağzından çıkar çıkmaz, kendini tutamaz ve ezanı devam ettiremezdi.

Hz.Bilâl daha sonra Suriye'ye gitmek üzere Amir-ül Müminin Hz.Ömer'den izin aldı. Böylece o, hayatının geri kalan günlerini halka tebliğ ederek Suriye'de geçirdi. Arada bir, Medine'ye giderdi. Medine'ye gittiğinde yerel halk tarafından daima sıcak bir ilgi ile karşılanırdı. Hem Hz.Ebu Bekir hem de Hz.Ömer'in kendisine "Seyyidüna" diyerek hitap ettiği bildirilmiştir. "Seyyidünü" kelimesi "Bizim Efendimiz" anlamını taşımaktadır.

Hz.Bilâl daha sonra yalnız iki defa halk arasında ezan okumuştur. Birinci defa Şam'ın Müslümanların

eline geçmesinden sonra, özel olarak Suriye'yi ziyaret etmiş olan Hz.Ömer Hz.Bilâl'e ezan okuması için özel bir ricada bulunmuştu. Hz.Bilâl bu ricayı kabul ederek ezan okumuştur.

İkinci defa Hz.Bilâl, Hz.Resulüllah'ın mezarını ziyaret etmek üzere Medine'de bulunuyordu. Hz. Resulüllah'ın torunları Hz.Hasan ve Hz.Hüseyin onun bir kere daha ezan okumasını rica ettiler. Hz.Bilâl onlara hayır diyemedi. O, sabah namazı için ezan okudu. Hz.Bilâl'in sesini duyan Medine halkı, duygularına hâkim olamadı ve ağlayarak sokaklara fırladı. Böylece Medine sokakları camiye koşanlarla dolup taşdı. Neden olmasın? Hz.Resulüllah'ın müezzini onları namaza davet etmiyor muydu?

Hz.Bilâl, Hz.Resulüllah'ın vefatından on iki yıl sonra M.644 senesinde Suriye'de öldü. Bazı tarih yazarlarına göre vefat ettiği zaman o, yetmiş yaşına yaklaşmıştı. Hz.Resulüllah'ın ikinci halifesi Hz.Ömer (r.a.) kendisine çok saygı gösterirdi. O, vefat edince Hz.Ömer: "Bugün Müslümanlar kendi efendilerinden mahrum oldular" buyurdu.

SON